Riigikogu majanduskomisjoni istungi protokoll nr 213

Tallinn, Toompea Esmaspäev, 26. oktoober 2026

Algus 11.10, lõpp 12.21

Juhataja: Marek Reinaas (esimees)
Protokollija: Maria Haas (konsultant)
Võtsid osa:
Komisjoni liikmed: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi

Komisjoni ametnikud: Eve-Ly Kübard (nõunik-sekretariaadijuhataja), Mari Tänav (nõunik), Kristiina Reinfeldt (nõunik)
Puudusid: Aleksei Jevgrafov ja Reili Rand
Kutsutud: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluse ja konkurentsivõime osakonna ettevõtluskeskkonna valdkonnajuht Triinu Sillamaa ja sama osakonna tööstusohutuse nõunik Maris Raudsepp (2. päevakorrapunkt); Kliimaministeeriumi energeetikaosakonna juhataja Rein Vaks, sama osakonna energiavõrkude ekspert Thérèse Liis Kilk ja välissuhete osakonna nõunik Brett Bartholomew Sooniste (3. päevakorrapunkt); energeetika- ja keskkonnaminister Erkki Keldo, Kliimaministeeriumi keskkonnakorralduse ja kiirguse osakonna juhataja Birgit Parmas ning sama osakonna nõunik Merilin Šaitor (4. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (bürokraatia vähendamine) eelnõu (853 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Euroopa Liidu asjade komisjonile arvamuse andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõu, millega muudetakse määrust (EL) 2019/943 seoses elektriarvete tulevikukindlaks muutmisega liidus süsteemikulude vähendamise ning elektrifitseerimise ja digiülemineku edendamise teel - COM(2026) 600
4. Vabariigi Valitsuse algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (1064 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
5. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu majanduskomisjoni nädala (26.10.2026-01.11.2026) töökava

Komisjoni istung esmaspäeval, 26.10.2026 kell 11.10
1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (bürokraatia vähendamine) eelnõu (853 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Euroopa Liidu asjade komisjonile arvamuse andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõu, millega muudetakse määrust (EL) 2019/943 seoses elektriarvete tulevikukindlaks muutmisega liidus süsteemikulude vähendamise ning elektrifitseerimise ja digiülemineku edendamise teel - COM(2026) 600
4. Vabariigi Valitsuse algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (1064 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
5. Info ja muud küsimused

Riigikaitsekomisjoni ja majanduskomisjoni ühine istung teisipäeval, 27.10.2026 kell 14.00
1. Eesti kaitsetööstuse väljavaated Euroopa kaitsevajaduste kasvades

Komisjoni istung teisipäeval, 27.10.2026 kell 15.53
1. Vabariigi Valitsuse algatatud elektroonilise side seaduse ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (1061 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
2. Info ja muud küsimused

Otsustati:
1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

2. Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (bürokraatia vähendamine) eelnõu (853 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Marek Reinaas sõnas sissejuhatuseks, et eelnõu menetlusest teavitati järgmisi huvirühmasid: Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik, Eesti Väikepruulijate Liit, Eesti Kaupmeeste Liit, Tallinna Linnakantselei, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Alkoholitootjate ja Maaletoojate Liit, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit ning Andmekaitse Inspektsioon. Mitmed huvigrupid esitasid eelnõu kohta arvamusi ja ettepanekuid. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) esitas eelnõule 3 täiendavat ettepanekut, mis käesoleval istungil läbi vaadatakse. Samuti vaadatakse läbi Tallinna Linnakantselei ettepanekud eelnõu muutmiseks. 22. oktoobril 2026. aastal toimus majanduskomisjoni töörühma koosolek, kus osalesid MKM-i ametnikud ning kus vaadati läbi Tallinna Linnakantselei ettepanekud eelnõule ning ministeeriumi täiendavad ettepanekud. Kõneleja palus esmalt MKM-il teha meeldetuletuseks ülevaate eelnõu sisust.

Triinu Sillamaa ütles, et tegemist on bürokraatia vähendamise eelnõuga, mille osas kogus MKM koostöös Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametiga kokku kaheksast seadusest bürokraatia vähendamise muudatusettepanekud, mille valitsus kiitis 2025. aasta juunis heaks. Selle raames koostati eelnõu, millega muudetakse alkoholiseadust, elektroonilise side seadust, lõhkematerjaliseadust, tarbijakaitseseadust, tubakaseadust, turismiseadust, väärismetalltoodete seadust ja riigilõivuseadust, mis on seotud elektroonilise side seaduse lubade tähtaegade pikendamisega. Tegemist on erinevate lihtsustustega ettevõtjatele. Tarbijakaitseseaduse muudatuse eesmärk on tarbijavaidluste komisjoni töö sisebürokraatia vähendamine.

Marek Reinaas palus ülevaadet Tallinna Linnakantselei ettepanekutest.

Triinu Sillamaa sõnas, et Tallinna Linnakantselei esitas neli muudatusettepanekut, mis on esitatud alkoholiseaduse muutmiseks. Esimene ettepanek puudutab muudatust, kus leevendatakse alkohoolse joogi korral kokteilidel alkoholi koguse panemist menüüsse. Kui ostetakse õlut, veini, viina ja muid kangeid alkohoolseid jooke, ilma, et nad oleksid segatud, peab olema kogus alati hinna juures näidatud. Kui on erinevad kokteilid, kus tihtipeale ka alkoholi kogust tarbija enda soovil muudetakse, siis nende puhul ei pea hinna kõrval olema kirjas, kui palju selles kokteilis on alkoholi. Samas, tarbijakaitseseaduse alusel on tarbijal alati õigus küsida ja müüjal alati kohustus selgitada, mis on kokteilis sees, sh ka seda, kui palju sinna alkoholi lisatakse. Seetõttu MKM Tallinna Linnakantselei ettepanekut ei toeta.

Marek Reinaas palus täpsustada, kas Tallinna Linnakantselei leidis, et tuleks jätkata praktikat, kus kokteilide puhul peab olema hinna kõrval kirjas, kui palju on selles alkoholi.

Triinu Sillamaa vastas jaatavalt. Tallinna Linnakantselei teine ettepanek puudutab seda, et hetkel on alkoholiseaduses öeldud, et jaemüügil peab olema kassaaparaat. See ei ole olnud eesmärgipärane. Eelnõu eesmärk on asendada kehtiv kassaaparaadi omamise kohustus tehnoloogianeutraalse regulatsiooniga, mis võimaldab ettevõtjatel kasutada alkohoolse joogi müügitehingute fikseerimiseks erinevaid elektroonilisi lahendusi. Tallinna Linnavalitsus leidis, et väga täpselt peaks olema reguleeritud ka nt see, millised tehnilised lahendused on, mis andmeid logifail peaks sisaldama jne. MKM leidis, et nii detailselt ei ole mõistlik seda seaduse tasandil sätestada ja kohustuslik andmekoosseis ei peaks olema seaduses. Oluline on, et eesmärk oleks tagatud ja et oleks süsteemne, mittemuudetav kirje, millal alkoholi müüakse. MKM Tallinna Linnakantselei ettepanekut ei toeta.

Mario Kadastik uuris, miks on oluline, mis kell ja kellele restoranis teatud jook müüdi.

Triinu Sillamaa vastas, et see on jaemüügis oluline, kuna Eestis on kellaajalised jaemüügipiirangud.

Mario Kadastik sõnas, et jaemüügi osas on teema arusaadav, kuid lisaks jaemüügile on välja toodud ka toitlustusettevõtted.

Triinu Sillamaa ütles, et kohalikel omavalitsustel on õigus kehtestada ka toitlustuses kellaajalisi müügipiiranguid. Nii Tallinna kui ka Pärnu linn on seda teinud. Seetõttu on oluline fikseerida, millal alkoholi müük on toimunud.

Rene Kokk palus seoses kokteilide alkoholi sisalduse menüüsse lisamisega täpsustada, kas seadusesse jääb see nõue siiski sisse.

Triinu Sillamaa sõnas, et muudatusega seoses on kõne all ainult kokteilid. Kui menüüs on nt džinn toonikuga kokteil, siis menüüs on kindlasti kirjas, kui palju kogu kokteil maksab. Sinna juurde ei pea lisama, kui palju alkoholi seal kokteilis on. Küll aga on tarbijal alati õigus küsida ja müüjal kohustus vastata, kui palju alkoholi kokteili lisatakse ning müüja ei tohi tarbijat petta. Viimane teema käib juba tarbijakaitseseaduse alla. Kui üks tarbija soovib lahjemat ja teine tarbija kangemat kokteili, siis põhimõtteliselt ütleb seadus hetkel seda, et

müüjal peaks olema kõikide erineva kangustega kokteilide maksumus menüüs kirjas.

Rene Kokk ütles, et tema meelest ei ole seda ka hetkel menüüdes kirjas. Seega on keeruline mõista, mida hetkel muudatusega parandatakse.

Triinu Sillamaa lausus, et järelevalve käigus kontrollitakse, kas kokteilikoguste juures on alkoholisisaldused kirjas. Eestis on seaduses kohustus, et alkohoolse joogi kogus peab olema alati hinna juures kirjas. Edaspidi seda kogust lisama ei pea. Menüüsid ei pea samuti ümber trükkima, kui kokteilides muudetakse retsepti ja sellega kaasnevalt alkoholisisaldust. Küll aga saab tarbija kokteili kohta küsida, kui palju sellesse alkohoolset jooki lisati.

Tõnis Mölder sõnas, et mõistab, et selline muudatus annab paindlikkust juurde. Samas jääb siis olukord n-ö tarbija ja müüja vaheliseks kokkuleppeks, et kas tarbija küsib koguse üle ja kas müüja vastab. Kokteilide sisalduses võib siis olla väga erinev kogus alkoholi ja selle kohta menüüsse märget ei tule.

Triinu Sillamaa lausus, et müüjad jätkavad selle praktikaga, et kui nt džinn toonikuga kokteilis on 4 cl-i alkoholi, siis see ikkagi kokteili lisatakse. Samal ajal on menüüs alati eraldi välja toodud ka alkohoolse joogi koguse hind, nt 4 cl-i hind. Tarbija saab seega vaadata, et kui kokteili pannakse alkoholi rohkem, maksab ta vastavalt selle alkohoolse joogi kogusele ka rohkem.

Marek Reinaas sõnas, et ehkki džinn toonikuga kokteili puhul ei oleks koguste lisamine probleemiks, siis on kokteile, kus on väga palju koostisosi, mis tähendaks, et hetkel kehtiva seaduse järgi tuleks menüüs kõik alkohoolsed koostisosad eraldi välja kirjutada, isegi, kui kogus on imeväike. Seega seadusemuudatuse järel saab menüüsse lisada vaid kokteili nime, kuid kõiki koostisosi ei pea koguseliselt välja kirjutama.

Tõnis Mölder palus täpsustada, ega muudatus ei too kaasa seda, et restorani- ja kohvikupidajad peavad hakkama menüüsid ümber tegema.

Marek Reinaas vastas, et see ei too seda kaasa.

Kristina Šmigun-Vähi palus täpsustada, et kas seega tarbijate jaoks ei too muudatus midagi uut kaasa.

Triinu Sillamaa vastas, et tarbijate jaoks ei muutu põhimõtteliselt midagi.

Marek Reinaas lisas, et restoranipidajatele muutub olukord lihtsamaks.

Triinu Sillamaa sõnas, et kolmas Tallinna Linnakantselei ettepanek puudutab tarbijavaidluste komisjoni tööd. Tallinna linn leiab, et tarbijavaidluste komisjoni menetlusse võetava nõude alampiiri tõstmine 30 eurolt 50 eurole võib piirata tarbijate võimalusi oma õigusi kohtuväliselt kaitsta. Alla 50-eurone ost võib olla tarbija jaoks oluline kulu ning sellise vaidluse lahendamiseks kohtusse pöördumine ebamõistlikult koormav. Seetõttu tehakse ettepanek jätta piirmäär praegusele tasemele või tõsta seda kavandatust väiksemas ulatuses. Ministeerium

leiab, et muudatus on põhjendatud. Muudatuse tulemusel väheneks menetluste arv hinnanguliselt kuni 14%, mis on suhteliselt väike hulk menetlustest, mis jääb menetlusse võtmata. Samas on neid siiski võimalik menetlusse võtta, kui selleks tekib vajadus. Tallinna Linnakantselei neljas ettepanek puudutab kontrolltehinguid. Nad soovivad, et kohalikel omavalitsustel oleks kontrolltehingu tegemise õigus. Kuna eelnõu eesmärk on lihtsustamine ja mitte järelevalve ümberkorraldamine või läbivaatamine, kuidas järelevalvemenetlusi tehakse ja millised õigused on järelevalveasutustel, siis ministeerium ei toeta ettepaneku lisamist kõnealusesse eelnõusse. Selliseid muudatusi tehes tuleks järelevalve teema alkoholiseaduses kompleksselt üle vaadata.

Mart Maastik uuris, kas Tallinna Linnavalitsus tegi ka ettepaneku, kes kontrolloste tegema hakkavad.

Triinu Sillamaa lausus, et seda teemat ei ole täpsustatud.

Tõnis Mölder küsis, kuidas hetkel kontrollostu tegemine toimub.

Triinu Sillamaa ütles, et alkoholiseaduses on kontrollost üks kasutatav meede alaealistele alkoholi müügi keelu järelevalves. Sel juhul võib järelevalveasutus kasutada kontrollostu tegemisel alaealisi ja teatud asutustel, nt politseil, on õigus seda teha. Samas nt Justiits- ja Digiministeeriumil on kontrollostu pädevuse laiendamise osas suhteliselt ranged vaated ehk et kontrollost peaks olema kõige viimane meede, mida kasutada.

Järgnevalt liiguti muudatusettepanekute tutvustamise ja seisukohtade kujundamise juurde.

1. Muuta eelnõu § 3 punktis 2 lõhkematerjaliseaduse § 37^1 tekst ja sõnastada see järgmiselt:
„(1) Lõhkematerjali vedamiseks Eestis, välja arvatud tegevuskoha piires, esitatakse Politsei- ja Piirivalveametile ning Kaitsepolitseiametile hiljemalt kolm tööpäeva enne vedu elektrooniline veoteatis järgmiste andmetega:
1) vedaja nimi, telefoninumber ja elektronposti aadress;
2) saadetise saaja nimi, telefoninumber ja elektronposti aadress;
3) lõhkematerjali nimetus, ÜRO number ja hinnanguline kogus;
4) veo toimumise viis, marsruut ja vedamise aeg kalendripäeva täpsusega, kui veo toimumise täpne aeg on teada.
(2) Veoteatise võib esitada mitme veo kohta, mis toimuvad kuni kolmekuulise perioodi jooksul veoteatise esitamisest arvates.
(3) Olulise või kõrgendatud ohu korral julgeolekule võib Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet nõuda marsruudi või veo toimumisaja muutmist või täiendavate turvanõuete järgimist lõhkematerjali ebaseadusliku kasutamise ja omamise vältimiseks.“;“.

Selgitus: *Eelnõu täpsustatakse kooskõlas eelnõu peamise eesmärgiga, milleks on ettevõtjate halduskoormuse vähendamine. Lõhkematerjaliseadusesse lisatava § 37^1 lõike 1 punkti 3 täiendatakse ning lisatakse lõhkematerjali koguse juurde sõna „hinnanguline“. Täpsustatakse, et veo teatises võib lõhkematerjali koguse esitada hinnangulise kogusena. Täiendus on vajalik olukordades, kus täpne kogus ei ole ette teada. Eesti-sisese veo puhul piisab järelevalve tegemiseks hinnangulise koguse ära näitamisest.*

Sarnane halduskoormust vähendav muudatus tehakse § 37^1 lõike 1 punktis 4. Veo toimumise

aeg kalendripäeva täpsusega tuleb märkida juhul, kui täpne aeg on teada. Täiendus muudab nõude paindlikumaks ning välistab kohustuse esitada täpne aeg juhul, kui seda ei ole võimalik ette määrata. Muudatuse põhjenduseks on ettevõtjad välja toonud asjaolu, et praktikas ei ole alati võimalik ennustada kvartali alguses oma kolme kuu vedusid kalendripäeva täpsusega. Vedude toimumine sõltub muu hulgas ilmastikuoludest ning tellija vajadustest. Sellest tulenevalt leevendatakse regulatsiooni selliselt, et veo toimumise aeg tuleb märkida veoteatises kalendripäeva täpsusega juhul, kui veo täpne toimumise aeg on teada.

Paragrahvi täiendatakse uue lõikega 2 ning senine lõige 2 loetakse lõikeks 3. Lisatav säte võimaldab esitada ühe veoteatise mitme veo kohta, mis toimuvad kuni kolmekuulise perioodi jooksul. See vähendab korduvate teadete esitamise vajadust ja lihtsustab menetlust. Teavitus tuleb esitada enne esimese veo toimumist ning üks teatis võib hõlmata kõiki planeeritud vedusid. Ettevõtja ei pea esitama veoteatist iga üksiku veo kohta eraldi.

Täiendatakse ka § 37¹ lõike 3 (endine lõige 2) teksti ja antakse Politsei- ja Piirivalveametile ning Kaitsepolitseiametile õigus nõuda lõhkematerjali vedajalt olukorras, kus esineb oluline või kõrgendatud oht julgeolekule, lisaks veo marsruudi muutmisele ka veo toimumisaja muutmist. Sätet täiendatakse sõnadega „või veo toimumisaja“.

Majanduskomisjon *(Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettepanek)*

Urve Tiidus sõnas, et muudatusettepanek sisaldab väljendit „hinnanguline kogus“ ja uuris, mis on „hinnangulise“ kaalupiirid.

Maris Raudsepp vastas, et selles osas ei ole kogust ette antud. Küll aga lisati sõna „hinnanguline“, kuna kui öelda lihtsalt „kogus“, siis ettevõtjad hakkasid muretsema, kas see tähendab grammi täpsusega kogust. Julgeolekuasutuste jaoks ei ole kindlasti oluline, et tegemist on grammitäpsusega kogusega. Pigem tähendab „hinnanguline kogus“, et ettevõtjad oskaksid kogust ligikaudselt öelda. Mõni gramm ühele või teisele poole ei määra suures pildis ohuprognoosi.

Marek Reinaas palus täpsustada, kus kõnealuseid lõhkematerjale põhiliselt kasutatakse.

Maris Raudsepp sõnas, et eelkõige on muudatus seotud lõhkematerjali karjäärides kasutamisega.

Marek Reinaas lisas, et ühtlasi on kõne all ainult tsiviilkasutuses olev lõhkeaine.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (poolt 6: Mario Kadastik, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi; vastu 0; erapooletuid 1: Rene Kokk).

2. Täiendada eelnõu § 3 uue punktiga 3 järgmises sõnastuses:
„**3)** paragrahvi 38 lõikes 1 asendatakse sõna „Eestis“ sõnadega „Eestist teise liikmesriiki“.“.

***Selgitus**: Lõhkematerjaliseaduse § 38 reguleerib lõhkematerjali veoks loa andmist. Lõikesse 1 on ekslikult jäänud loakohustus Eestis lõhkematerjali vedamisel. Säte viiakse eelnõu eesmärgiga kooskõlla, milleks on riigisisesel veol loakohustuse kaotamine ning selle asendamine teatamiskohustusega. Lõikes 1 asendatakse sõna „Eestis“ sõnadega „Eestist*

teise liikmesriiki", mille tulemusel kohaldub veoluba edaspidi üksnes sisseveole, väljaveole ja transiidile. Paragrahv 38 lõige 1 on muudetud kujul järgmine: „(1) Lõhkematerjali vedamisel Eestist teise liikmesriiki ja liikmesriigist Eestisse toomisel ning Eestit läbivaks liikmesriikidevaheliseks veoks loa andmisel, samuti teise liikmesriigi antud loa kooskõlastamisel kohaldatakse käesoleva seaduse § 37, arvestades käesolevas paragrahvis sätestatud erisusi.".

Majanduskomisjon *(Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettepanek)*
Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

Otsustati:
2.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 11.11.2026 (konsensus: Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).
2.2. Teha ettepanek teine lugemine lõpetada (konsensus: Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).
2.3. Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 17.11.2026 (konsensus: Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

3. Euroopa Liidu asjade komisjonile arvamuse andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõu, millega muudetakse määrust (EL) 2019/943 seoses elektriarvete tulevikukindlaks muutmisega liidus süsteemikulude vähendamise ning elektrifitseerimise ja digiülemineku edendamise teel - COM(2026) 600

Rein Vaks sõnas, et kõnealune määrus tehti käesoleva aasta suvel Euroopa Komisjoni poolt suurema paketi raames avalikuks. Tegemist on tehnilise määrusega, mis laiendab elektrituru direktiivis toodud põhimõtteid ja näitab, kuidas neid reaalses elus rakendada. Eesti üldjoontes toetab algatust ja peab läbivalt oluliseks, et määrust rakendatakse selliselt, et reguleerivad asutused jääksid iseseisvaks ja et arvestatakse ka liikmesriikide iseärasusi. Eesti toetab määruses toodud võrgu suuremat kasutust puudutavaid meetmeid, nt salvestuse ja digilahenduste suuremat kasutamist. Eesti nõustub, et riigieelarvest on mõistlik teatud aegadel võrgutasudesse rahastust lisada, aga seejuures peab rahastades säilitama ka vajalikud signaalid võrgu tõhusaks ja tulevikku vaatavaks arendamiseks. Eesti toetab elektrifitseerimist ja on seisukohal, et see peab maksunduse mõistes olema edendatud, kuid samas ei ole seda mõistlik teha läbi kõnealuse määruse. Ühtlasi on mõistlik vabatahtlikult rakendada ka vajadusel liitumistaotluste eelistamist.

Mario Kadastik uuris, kuidas eelkõneleja välja toodu on puutumuses elektriarvete jätkusuutlikkusega.

Rein Vaks ütles, et Euroopa Liidu direktiivid ja ka kõnealune määrus liigutavad võrgu arendamist selles suunas, et olemasoleva võrgu võimalusi maksimaalselt ära kasutada. See tähendab, et igal sammul ei pea taas uuesti investeerima, vaid nt olemasolevat alajaama ja liini kasutatakse võimalikult targalt ära ja tagatakse, et võrgutasusse ei tuleks lisakuludena lisainvesteeringuid. See peaks teoorias tähendama, et kui on suurem tarbimine, siis seda suuremat tarbimist on võimalik praeguse taristuga nii palju kui võimalik rahuldada, ilma, et

peaks väga suurtes kogustes uusi vahendeid võrkudesse panema, mis järjekordselt tõstavad võrgutasu.

Marek Reinaas tundis huvi, kust tuleb väljend „elektriarvete tulevikukindlus“.

Rein Vaks sõnas, et elektriarve koosneb väga mitmest komponendist. Hetkel keskendutakse ainult võrgutasudele. Paratamatult läheb määruse rakendamisega aega ja sealt tulenevad signaalid ei rakendu kohe järgmisest päevast, vaid see on pikaajaline protsess. Mõte on, et kogu võrgu arendus peab ajaga kaasas käima, arvestades ka, millised on tööstuse ja tarbijaskonna vajadused. Ei ole mõistlik võrku paralleelselt kuhugi rajada, kui suudetakse olemasoleva võrgu võimalusi maksimaalselt ära kasutada. Selle abil ongi võimalik olukorda tulevikus kindlamaks muuta.

Urve Tiidus küsis, kas Euroopa Liit on teinud kalkulatsiooni, kui palju on võimalust olemasolevat võrku ära kasutada.

Rein Vaks ütles, et tegemist on iga liikmesriigi eripära küsimusega. Direktiive ja määruseid koostades on aru saada, et iga euro, mida võrku ei investeerita, vähendab ka võrgutasu tõusu. Küll aga ei ole kalkulatsioon teada Euroopa Liidu tasandil ja ka Kliimaministeerium ei ole konkreetseid arvutusi teinud.

Mart Maastik tundis huvi, kuidas määrus tulevikus Eestis elektriarveid tulevikukindlaks muudab.

Rein Vaks ütles, et suurem osa määruses sisalduvast on Eesti õigusaktides juba olemas. Seega Eesti on juba eelnevalt teinud ära otsused, milleni enamik liikmesriike alles jõuab. Soovitakse üle Euroopa Liidu ühtset lähenemist.

Mart Maastik küsis, kas määrus vähendab teatud valdkonnas Eesti õiguseid või omaotsustuse võimalust.

Brett Bartholomew Sooniste vastas, et üks selline punkt on seoses määruse artikliga 18c, kus käsitletakse elektri- ja gaasitariifi maksustamist. Antud määruse kohaselt peaks olema gaasitariif maksustatud kallimalt kui elektri oma. Eesti seisukoht on, et selliseid sätteid ei tohi hääletada kvalifitseeritud häälteenamusega, vaid nende poolt peab hääletama ühehäälselt kooskõlas Euroopa Liidu poliitika reeglistikuga. See on üks punkt, kus Eestil on määruse osas ka negatiivne seisukoht.

Mart Maastik uuris, et mis saab edasi, kui Eesti seisukohta selles osas ei arvestata.

Brett Bartholomew Sooniste ütles, et eelduslikult seda arvestatakse, kuna ligikaudu 22 liikmesriiki on eelnimetatud sätte eemaldamise poolt.

Otsustati:
3.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti (poolt 5: Mario Kadastik, Tõnis Mölder, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi; vastu 2: Rene Kokk, Mart Maastik;

erapooletuid 0).

4. Vabariigi Valitsuse algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (1064 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Erkki Keldo andis 1064 SE-st ülevaate (lisa). 1. jaanuarist 2026. aastast alustab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA) tööd kiirgus- ja tuumaohutuse pädeva asutusena. Kõnealuse eelnõuga viiakse teised seadused uue korraldusega kooskõlasse. TTJA võtab üle senised Keskkonnaameti kiirgusvaldkonna ülesanded ja hakkab tulevikus täitma uusi tuumaohutuse ülesandeid. Selleks tuleb täpsustada vastutusjaotust, tugevdada sõltumatuse tagatisi ja teha ka erinevad rakenduslikud muudatused. Eelnõul on kolm peamist tulemust. Esiteks muutub vastutusjaotus täpsemaks ehk Kliimaministeeriumile jääb poliitika kujundamise roll, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile (MKM) halduskorralduslik vastutus ja TTJA-le sõltumatud ohutusülesanded. Teiseks tugevneb TTJA sõltumatuse tagatis, mis on rahvusvaheliselt väga oluline. Selle tõttu välistub tulevikus see, et minister saaks teha teenistuslikku järelevalvet kiirgus- ja tuumaohutuse ülesannete täitmise üle. Kolmandaks tagatakse ülesannete sujuvam rakendamine. Eelnõu puudutab peamiselt riigi enda asutuste ülesandeid ja töökorraldust. See ei lisa ettevõtetele ega inimestele uusi sisulisi kohustusi ega suurenda nende ja ka kellegi teise halduskoormust. Ette ei ole nähtud ka täiendavaid riigieelarvelisi kulusid. Rääkides TTJA sõltumatuse tagamisest, siis üldreeglina on ministril õigus teha asutuste üle teenistuslikku järelevalvet. Kiirgus- ja tuumaohutuse puhul ei ole selline sekkumisvõimalus enam tulevikus sobiv, sest ohutusotsuste puhul ei tohi nt lähtuda poliitilistest või majanduslikest eesmärkidest. Seetõttu nähakse ette seadusemuudatuses, et ministri teenistuslikku järelevalvet ei kohaldata kiirgusseadusest ning tuumaenergia ja -ohutuse seadusest tulenevate ülesannete täitmisel TTJA-s. Erand hõlmab ka otsuste ettevalmistamist, ohutushinnangute koostamist ja järelevalve kavandamist. See ei laiene kogu TTJA tegevusele ega kaota ära üldist MKM-i halduskorralduslikku rolli. Samuti on oluline ka sõltumatus TTJA sees ehk kuna kiirgus- ja tuumaohutuse valdkond on osa suuremast ametist, peavad selle valdkonna eest vastutaval peadirektori asetäitjal kui valdkonnajuhil olema ameti sees selged volitused ohutusülesannete täitmise juhtimiseks. Seaduses sätestatakse eraldi kiirgus- ja tuumaohutuse eest vastutava peadirektori asetäitja ülesanded ning nõuded, et TTJA põhimääruses oleks sätestatud tema volitused nende ülesannete täitmiseks ameti sees. Põhimääruses tuleb veel kajastada valdkonna eest vastutava asetäitja volitusi ülesannete juhtimisel, eelarve planeerimisel ja personali värbamisel. Valdkonnajuhil peab olema tegelik võimalus kaasa rääkida, milliseid eksperte vajatakse ja milliseid vahendeid on nt ohutusjärelevalve tegemiseks vaja. Oluline on, et volitused ei jääks üksnes ametijuhendisse, mida saab asutusesiseselt muuta, vaid need oleksid selgelt sätestatud õigusaktis. Ülesannete sujuva ülemineku ja järjepidevuse tagamiseks Keskkonnaametilt TTJA-le täpsustatakse ka teisi seaduseid. Ühtlasi täpsustuvad tuumaenergia ja -ohutuse seaduse rakendusaktide tähtajad. Üldreeglina kehtestatakse rakendusaktid tuumakäitise elukaare etappide järgi, hiljemalt enne vastava tegevuse algust. Erandina on osadele määrustele ette nähtud konkreetne tähtaeg ehk 1. jaanuar 2028. aastal. Need puudutavad tuumakäitise asukoha hindamist, tuumamaterjali arvestust ja registrit ning nende puhul on varasem tähtaeg vajalik, sest tuumakäitise asukohta kavandamise protsess on juba alanud ning hindamise nõudeid võib lähiajal vaja minna. Tuumamaterjali arvestust peetakse Eestis juba praegu, mistõttu ei saa selle regulatsiooni täpsustamist siduda tulevase tuumakäitise

elukaaretapiga. Seega, kui on soov, et Eesti oleks tulevikus tuumariik, siis tehnilised tegevused, rahvusvahelistele normidele vastamine jne tuleb ette ära teha.

Mart Maastik uuris, et kui TTJA-le antakse ülesanded, et kiirgus- ja tuumaohutuse otsuseid tagada ning ministril ei õigust sinna sekkuda, siis kuidas ta saab demokraatlikult vastutada. Ühtlasi toimub valdkonna korraldamine MKM-is, kuid poliitika kujundamine Kliimaministeeriumis. Kõneleja uuris, mis on selle põhjus. Viimaseks küsis M. Maastik, kas eelnõu tagab piisava personali, erialateadmistega inimesed, eelarve ja ka selge vastutuse aastal 2027.

Erkki Keldo vastas, et 2027. aastaks on eelarves olemas 2,5 mln eurot, kui Riigikogu eelarve vastu võtab. Kui eelarvet ei võeta vastu, hakkab riigieelarve seaduse järgi 1/12 ettemakset toimuma. Rääkides sellest, miks poliitika kujundamine ja haldustegevus on erinevates ministeeriumides, siis tegemist on rahvusvahelise nõudega. Soovitakse tagada otsuste laiapõhjalisus ja hajutavus. Rääkides ministri vastutusest, siis tegemist on poliitilise vastutusega. Kõneleja tõi näite, et justiits- ja digiministri ülesanne on korraldada poliitika kujundamise kaudu prokuratuuri tööd, kuid minister ei tohi ühtegi konkreetsesse kaasusesse sekkuda. Samas, kui prokuratuuri töös on tõrkeid, vastutab selle eest valdkonnaga seotud minister.

Mart Maastik lausus, et kui TTJA-le antakse otsustusõigus, siis keegi peab saama lisaks neile protsessi sekkuda, kui nähakse teatavaid probleeme.

Merilin Šaitor ütles, et see tähendab sisuliselt seda, et minister ei saa ohutusotsustesse sekkuda. Pädev asutus peab sellest sõltumatu olema. Kui on mingisugune probleem, siis kohus saab alati sekkuda.

Tõnis Mölder küsis, et kas ja milline on kõnealuse eelnõu raames Riigikogu roll, lisaks eelnõu heaks kiitmise võimalusele.

Erkki Keldo lausus, et Riigikogule jääb alati seadusandlik jõud Vabariigi Valitsuse ja ka teiste seaduste muutmiseks. Nt kui otsustatakse, et ei soovita tuumaelektrijaama rajamisega edasi minna või selliseid investeeringuid teha. Hetkel toimub liikumine teatud etapini ja jõudmine tuumariigiks valmis olemiseni võtab veel aastaid. Eestil ei ole selles osas ka rahvusvahelisi kohustusi võetud.

Birgit Parmas lisas, et käesoleva aasta suvel vastu võetud tuumaenergia- ja ohutuse seaduse kontekstis muudatusi ei toimu ning see jääb samal kujul kehtima.

Mario Kadastik lausus seoses valdkondade jagamisega, et tegemist on rahvusvahelise standardiga ehk kuna hetkel tegeles Keskkonnaamet kiirguseteemadega, siis oli vaja see roll viia teise ministeeriumi alla. MKM ja TTJA tundusid kõige mõistlikumad variandid. Rääkides ministri vastutusest, siis selle mõte on, et ei saaks olla olukorda, kus sisse on antud nt tuumajaama litsenseerimise taotlus, tehakse ohutushinnangut ja keegi survestab poliitiliselt, et teemaga on kiire, misjärel minister läheb ja hakkab ohutushinnangu faasi kiirendamist peale

suruma. Ühtlasi, kõige tulemusena pannakse kokku TTJA poolt ohuhinnang, mis on osa litsenseerimise paketist, mis tuleb läbi valitsuse Riigikogusse.

Urve Tiidus küsis, et kas kõigi seadusemuudatuste ja ettepanekutega tagatakse, et Eestis oleks vastava valdkonna eksperte ja spetsialiste.

Erkki Keldo vastas, et spetsialiste tuleb koolitada, kuna neid ei ole Eestis piisavalt ja tegemist on eelarvelise kuluga.

Rene Kokk lausus, et eelnõu tutvustusest selgus, et ministril kaob ära teenistusliku järelevalve õigus ja minister ei saa ohutusse sekkuda. Tegemist on veidi erinevate teemadega. Kõneleja uuris, miks võetakse ministrilt ära teenistusliku järelevalve algatamise õigus. Ministrile peaks teatud hoob siiski jääma, kui ta nt näeb, et on vaja teha järelevalvet. R. Kokk uuris, kas see toimib teistes riikides selliselt, nagu Eestis planeeritakse.

Merilin Šaitor sõnas, et nõuded tulevad direktiivist. Direktiiv ütleb, et pädev asutus peab oma otsuste tegemises olema sõltumatu ehk teda ei tohi mitte keegi mõjutada. See tähendab, et poliitilised, majanduslikud või mis iganes ühiskondlikud huvid ei tohi ohutusotsuseid muuta. Teenistusliku järelevalve erisuse mõte on, et minister või ministeerium ei saa ohutusotsustesse ja -hinnangutesse, mis selle protsessiga kaasnevad, sekkuda, aga üldine kontroll ministrile jääb. See hõlmab tavapärast haldusala kontrolli.

Rene Kokk ütles, et minister tõi välja, et tal kaob ära järelevalve algatamise õigus. On kaks erinevat teemat, kas minister saab algatada järelevalve või on ministrina õigus algatada erinevaid ohutusalaseid tegevusi ja sellesse sekkuda.

Erkki Keldo sõnas, et ministri teenistuslikku järelevalvet ei kohaldata TTJA-le kiirgusseadusest ning tuumaenergia ja -ohutuse seadusest tulenevate ülesannete täitmisel. Kõigele muule saab teenistuslikku järelevalvet kohaldada, teema on seotud just ohutusega.

Mart Maastik ütles, et ettevalmistusteks tehakse juba väga suuri kulutusi, kuid ei ole tehtud otsust, kas Eestist saab tuumariik või mitte. Kõneleja uuris, kas ei oleks mõistlikum esmalt teha sellekohane otsus ja seejärel hakata vajalikke kulutusi tegema.

Erkki Keldo lausus, et hetkel tegutsetakse Riigikogu poolt vastu võetud tuumaenergia ja -ohutuse seaduse raamides. Tuumaenergia on spetsiifiline rahvusvahelistele nõuetele vastav valdkond ja kui Eesti soovib üldse kunagi tuumariigiks saada, siis ettevalmistav töö võtab aastaid aega. Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus koostöös Kliimaministeeriumi ja MKM-iga on arutanud, kuidas selliseid suuremahulisi investeeringuid üldse teha. Kõne all on miljarditesse eurodesse ulatuv potentsiaalne investeering, millist ei ole Eestis kunagi tehtud. See nõuab ettevalmistamist, eeltööd, investeerimisraamistikku jne.

Mario Kadastik ütles, et tuumaenergia ja -ohutuse seadus võttis vastu printsipiaalse otsuse, et Eestisse saab rajada tuumaenergiat kasutavaid rajatisi ning pani paika raamistiku, millistel alustel ja millise protsessi kaudu saab selline otsus jõuda konkreetse jaamani. Seadus ei võtnud vastu otsust ühegi konkreetse jaama osas. Protsessi oluliseks osaks on regulaator, ilma

milleta ei saa samuti otsuseid teha. Regulaator tuleb ühe esimese teemana luua ja paika panna. Peale seda tekib alles esimest korda võimalus kellelgi alustada loamenetluse protsessi ja selles protsessis on etapid, kus tehakse järgnevad otsused.

Otsustati:
4.1. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks Mario Kadastik (konsensus: Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).
4.2. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 25.11.2026 (konsensus: Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).
4.3. Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (konsensus: Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

5. Info ja muud küsimused

Infot ei esitatud ja muid küsimusi ei arutatud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Marek Reinaas
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Maria Haas
protokollija